

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК РЕЗУЛЬТАТ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

Прискорені темпи науково-технічного прогресу в світі, впровадження технологій креативної економіки, глобалізації і міжнародного співробітництва сприяють прискореному зростанню товарообігу на світовому ринку інтелектуально-інноваційних технологій, збільшенню його місткості та деталізації напрямів функціонування. Аналіз динаміки патентування інтелектуальних технологій в світі показує, що в останні роки у світі відзначається тенденція до зростання кількості заявок на патенти та можливостей їх комерціалізації. На цей процес в промислово розвинутих країнах суттєво впливають процеси глобалізації та інтернаціоналізації світової економіки, збільшення рівня її креативності, наміри фірм захистити свої технічні рішення за межами розташування свого головного офісу. Ряд вчених вказують також на несумісність патентного захисту з економічним прогресом, патенти захищають ідеї і тим самим гальмують економічний прогрес. Насамперед, прогрес завжди спирається на минулі досягнення, і патенти роблять відкриті змагання неможливими.

Як виходить з даних табл.1, в світі в остання роки різко зростає обсяг комерціалізації інтелектуально-інноваційних технологій, зокрема, наукомісткої продукції, патентів, ноу-хау, інжинірингових послуг та ін. Разом з тим, тільки три країни (Японія, США, Китай) продукують 60% всіх поданих заявок на патенти у світі, причому слід відмітити, що в останній час Китай за темпами зростання обсягів патентування обігнав Японію, в якій за цей же період темпи обсягів патентування дещо знизилися. Загальносвітове збільшення обсягів патентування інтелектуальних технологій (приблизно на 7...8% щорічно) на 80% забезпечене заявками на патенти з США та Китаю.

Слід зробити окремий наголос на існування низки переваг, які отримує ринок інтелектуально-інноваційних технологій завдяки наявності та розвитку системи комерціалізації та патентування прав на результати творчої діяльності. До основних з них, на наш погляд, слід віднести наступне: прискорення темпів науково-технічного прогресу в промисловій сфері; патент підтримує розвиток промислової ініціативи, так як дозволяє ідентифікувати значущість окремих інтелектуальних здобутків з їх авторами; патент створює психологічну упевненість розробника інтелектуально-інноваційної продукції в тому, що його потенційні комерційні результати будуть належати лише йому. Звичайно, є і певні недоліки патентної системи, які не сприяють інтелектуальному розвитку. Нам нашу думку, до них варто віднести: суттєве збільшення кількості патентних заявок призводить до погіршення якості роботи патентних відомств, збільшення термінів розгляду патентних заявок, що в певній мірі затримує вихід на ринок прогресивних розробок, уповільненню темпів науково-технічного прогресу в цілому; часто патенти є ініціатором багатьох судових розглядів, провокує та примножує кількість судових суперечок; патенти можуть отримати і недобросовісно використовувати деякі

бізнес-організації, які не ставлять перед собою задачу розвитку науково-технічного прогресу.

Таблиця 1 – Кількісно-якісна характеристика комерціалізації інтелектуально-інноваційних технологій

Показник-характеристика	Значення показника	Примітка та коментар
Загальна місткість світового ринку об'єктів інтелектуальної власності	2,8...3 трлн. дол.	Згідно наявних прогнозів світовий ринок інтелектуальної власності до 2020 року зросте до 4 млрд. дол.
Витрати на проведення НДДКР	Близько 400 млрд. \$ щорічно	Темпи приросту 4% щорічно; зростання частки ВВП на фінансування НДДКР – до 10%
Місткість ринку торгівля ліцензіями на ОІВ	Близько 80 млрд. \$ щорічно	Темпи приросту цього сегменту доходять до 12% щорічно □ Місткість ринку експортних операцій з ОІВ
Близько 200 млрд. \$ щорічно	Темпи приросту цього сегменту доходять до 8% щорічно	Місткість ринку торговельних марок
Близько 400 млрд. \$ щорічно	В світі зареєстровано більше 25 млн. товарних знаків	Місткість ринку інжинірингових послуг
Більше 200 млрд. \$ щорічно		Частка світового ринку ОІВ промислово розвинутих країн
Складає ≈ 90% світового ринку		Частка ринку ОІВ країн великої сімки
Складає близько 70% світового ринку ОІВ		Світові лідери за обсягом заявок на винаходи (патентні відомства)
Китай – 530 тис.; США – 510 тис.; Японія – 350 тис.; Південна Корея – 190 тис.	Світова кількість заявок на видачу патентів на винаходи: близько 2,2	млн. заявок щорічно
Галузі – світові лідери по торгівлі ліцензіями	Електротехніка – 19%;	машинобудування – 18%; хімія – 17%; транспорт – 10%.
Частка загального ринку, яка належить галузям – лідерам складає близько 60% всього обсягу комерційних операцій		

Список літератури

1. Косенко О. П. Комерціалізація інтелектуально-інноваційних технологій : монографія / О. П. Косенко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – 599 с.
2. Pererva, P.G. Technology transfer / P. G. Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
3. Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові / П.Г.Перерва // Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” (економічні науки). – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2018. - № 37(1313).- С. 27-32.
4. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності / П.Г.Перерва [та ін.] // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) = Bulletin of the National Technical University "KhPI" (economic sciences) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
5. Кобелева Т.О. Розробка рекомендацій по формуванню інтегрального показника комплаєнс-безпеки промислового підприємства / Т.О.Кобелева // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 46-52.
6. Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія / П.Г.Перерва, А.В.Кравчук // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.
7. Кобелева Т.О. Організаційна структура комплаєнс на промисловому підприємстві / Т.О.Кобелева // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 121-127.
8. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва / П.Г.Перерва [та ін.] // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 36-40.
9. Перерва П.Г. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія / П.Г.Перерва, Л.С.Марчук // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 53-63.
10. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політики на підприємствах туристичної індустрії / П.Г.Перерва [та ін.] // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки) зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 114-120.
11. Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства / П.Г.Перерва // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – №45 (1266). – С. 51-55.